

Posudek oponenta disertační práce PhDr. Ivy Knobloch, Mgr.

“Svaz československého díla 1914-1948/ The Czechoslovak Werkbund 1914-1948”

předkládané v roce 2024 na Katedře dějin výtvarného umění FFUK/ Ústav pro dějiny umění

I. Stručná charakteristika práce

Práce komplexně sleduje, analyzuje a hodnotí proces zrodu, vývoje a zániku výjimečné instituce v kulturních dějinách Československa první poloviny dvacátého století. Autorka interpretuje instituční proces jako dynamické ideové pole a opírá se zde, mimo jiné, o zásadní teoretické přínosy zejména moderní francouzské filozofie. Práce se soustředí také na osvětlení vztahů mezi jednotlivými, někdy nesourodými, články členské platformy a jejich důležitosti v rozvoji Díla.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práce je výjimečná z mnoha pohledů. Poskytuje souvislou, originální a hloubkovou studii daného tématu. Jako první vědecká práce na dané téma se věnuje celé třicetileté existenci Svazu a umožňuje tak pochopení kompletní svazové činnosti včetně tzv. “zanedbaných let” – Protektorátu a poválečné instituční transformace - až do zániku Svazu v roce 1948. Historické, politické a zejména sociologické spojitosti práce poskytují důležitý kontext bez toho aby kolidovaly s hlavním rozbohem svazových aktivit, jejich tvůrci a vývojem. Za velký přínos považují také autorčin cit pro jazyk a její schopnost identifikovat a destilovat klíčové výrazy jako napřed zušlechtěná práce, ušlechtilá výroba (Qualitätsarbeit), vlídný modernismus, atd), spjaté s tematikou uvnitř svazu, jeho aktivitami nebo obsahem svazových textů.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Autorka rozčlenila narativum podle časových úseků, které zároveň organicky reprezentují klíčová období pro instituci Svazu a jeho členy. Tento přístup umožnil jak prolínání pokračujících témat, tak i zdůraznění specifických názorů a aktivit, které byly v jednotlivých kapitolách zásadní nebo také časově omezené (například proměna kritérií ve vymezení členské základny). Díky strukturaci disertační práce, vysoké úrovni výzkumu a použití čistého, srozumitelného jazyka, je autorčin výklad vědecky autoritativní, ale zároveň čtenářsky poutavý. Argumentace se neopakuje, ale postupně nabývá nových detailů, diferencuje jejich důležitost a třídí je. Celá práce směřuje velmi přehledně k vytčenému cíli, tedy komplexnímu pochopení třicetileté historie Svazu prostřednictvím jeho struktur, společenských cílů a aktivit, ať už jsou to členské výstavy, publikace, soutěže, pedagogická práce, mezinárodní spolupráce, propojení s průmyslem a řemesly, nebo tržními a reklamními agenturami.
2. Práce je bohatě provázena poznámkami, které jsou bez výjimky relevantní, a umožňují rozšířený přístup k důležitým a často i zcela neznámým pramenům. Poznámkový aparát

je velmi kvalitní také co se týče jeho obsahu a struktury a, s výjimkou několika drobných, překlepů, bezchybný. Celkový formát disertační práce splňuje všechna kritéria přehlednosti a grafické kvality v rámci žánru.

3. Práce s prameny či s materiálem

Jak je uvedeno v předchozím odstavci, autorka suverénně pracuje s domácími i cizojazyčnými prameny, ať už primárními či sekundárními. I v tomto směru její práce přesahuje kvalitou, ale i rozsahem použitých zdrojů jiné publikace v oboru. Používá rozšířenou metodiku sběru materiálu a pramenů, která odpovídá potřebám její disertační práce. V interpretaci výsledků organicky uplatňuje některé zdroje v kontextu jejich účinku na vývoj ideí, postupů a procesů, které posouvaly či ovlivňovaly fenomén mnohaoborovosti, jako definující charakteristiku Svazu.

4. Vlastní přínos

Není pochyb, že autorka předložila originální disertační práci a to v mnoha směrech! Předkládá, analyzuje a interpretuje dlouhodobou, komplexní činnost Svazu československého díla jako členské instituce, která, na základě sdílených zájmů a cílů pomáhá identifikovat společenské problémy a přispět širokou škálou organizačních, uměleckých a řemeslných odborností k jejich řešení. Poukazuje na dlouhodobý přesah svazových snah a jeho pokračující vliv do současnosti. Kriticky sleduje a dokumentuje svazové aktivity a veškeré jiné manifestace členské práce, ale nečiní tak hierarchicky – jsou součástí institučního étosu. Tato polyvalentní kvalita charakterizuje práci jako celek a odlišuje ji od jiných, úzeji zaměřených prací s podobnou tematikou. Autorka je podrobně obeznámena s existencí a obsahem literatury, která tématicky souvisí s předloženou disertační prací, odvolává se na ni a kriticky hodnotí její přínos a “kanonické” rysy.

IV. Dotazy k obhajobě.

1. Autorka ve své disertační práci upozorňuje na regionální a lokální výstupy členské základny a existenci důležitých poboček v historii činnosti Svazu. Byla by tak laskavá a komentovala činnost slovenské části svazu po válce?

2. Autorka se v úvodu své práce odvolává na teorie týkající se formace a vlivu francouzských myslitelů Foucaulta a Haurioua. Co jí specificky upoutalo na teoriích Maurice Haurioua, které mají demokratizující kořeny v sillonistické definici instituce jako “ le système qui porte au maximum la conscience et la responsabilité de chacun.”

V. Závěr.

Disertační práce představuje zásadní badatelský čin. Doplnjuje, upřesňuje a hlavně kriticky rozšiřuje dosavadní výzkum činností Svazu československého díla zejména v dosud neprobádaných oblastech čtyřicátých let. Prolínání a srovnávání teoretických a faktických poznatků potvrzuje výchozí tézi o demokratizačním a výrazně společenském dopadu

instituce, která byla nejen schopna reagovat na důležité proměny ve společnosti, ale díky své široké organizační bázi také změny iniciovat.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako **prospěla**.

3. 7. 2024 Irena Žantovská Murray